

Tekenen in de Tijd 82

14-20 februari 2021

Bij het tweede carnaval op rij dat niet doorgaat, schrijft Erik Borgman over de noodzaak tot zelfspot. Het is de voorbereiding op spijt over ons onvermogen los te laten. Onze hardnekkige pogingen het vertrouwde vast te houden maakt het onmogelijk dat wij worden vastgehouden.

14 februari gedenken wij Sint-Valentinus (226-269). Deze gedachtenis wordt wereldwijd gevierd door geheime aanbidders en in het geheim aanbedenen zonder dat zij zich doorgaans realiseren dat zij een heilige eren. Aansprekender dan de Valentijnskaarten met rode harten en lieflijke cherubijntjes vind ik de legende dat Valentinus een ruziënd paar langs zijn tuin hoorde komen. Hij ging naar ze toe met een roos in zijn hand en gaf die aan hen beide. Ze moesten hem samen vasthouden en hij vermaande hen voorzichtig te zijn dat de ander niet door de doornen werd geprikt. Het is een beeld van de zorgvuldigheid die een langdurige relatie vereist en het troost dat het stel de ruzie bijlegde en in goede harmonie verder liep. De hernieuwde opdracht niet zozeer voor zichzelf op te komen, maar voor de ander en zo voor de relatie waarbinnen en waarvan zij leefden, gaf ze gezamenlijk perspectief.

Het is het geheim dat Jezus verwoordt door veelvuldig in het evangelie te zeggen dat wie zijn leven wil redden het verliest, maar dat wie het inzet en bereid is het te verliezen, het redt. Afgelopen vrijdag mocht ik de dragers toespreken van een aantal initiatieven om de kerk te revitaliseren. Als Huis van Dominicus waren wij vorig jaar bij de eerste groep van dergelijke initiatieven en op 12 februari ging een nieuwe groep van start. Ik heb de toehoorders vooral proberen uit te dagen niet alle aandacht te richten op het slagen van hun eigen project, en al helemaal niet van wat ze zich als project in detail hebben voorgenomen. Het is van belang om ook oog voor anderen te hebben die iets heel anders bedacht hebben: dat is de meerwaarde van het samen optrekken. Alleen in een creatieve kerkelijke cultuur ontstaan er levensvatbare nieuwe ideeën en die zullen alleen levensvatbaar blijven, als zij bedenken dat er ook andere waardevolle ideeën zijn die worden gerealiseerd. Zonder nu uit de school te klappen, vertrouwde ik ze toe, ik weet vanuit het Huis van Dominicus heel goed wat voor een uitdaging dit is. Loslaten waarin je gelooft en wat je vertrouwd is geworden en open staan voor wat van elders komt, blijkt steeds weer echt heel moeilijk.

Wat daarbij helpt, is het vermogen jezelf te relativiseren. Daarom mis ik het wel, vandaag en de komende dagen: carnaval. Als het goed is, is carnaval niet een zaak van drie dagen dronken hossen op hoempapamuziek. Carnaval leert je jezelf te zien in een lachspiegel. Al ons gepraat, al ons gedelibereer over maatregelen waarmee we suggereren dat we de situatie in de hand hebben, terwijl ondertussen het coronavirus achter onze rug om muteert. De Europese Unie die een grote mond opzet om niet te hoeven toegeven dat de afspraken met AstraZeneca niet zo dwingend waren als eerder was gesuggereerd. Het Russische spoetnikvaccin waar in ons deel van de wereld vooral sceptisch over werd gedaan, maar dat heel effectief blijkt en naar plaatsen in de wereld wordt gebracht waar men er niet in is geslaagd de vaccins te bemachtigen die door het Westen meer jazzy werden gevonden. En vooral: Nederlands eindeloze indeling in in volgorde te vaccineren groepen, tegenover het feit dat landen die maar wat lijken te doen en bereid zijn bij wijze van spreken de injectiespuit te zetten in elke arm die toevallig langskomt, veel effectiever

blijken. Carnaval als het festijn van de zelfspot, dus, en daar hebben we, daar heb ik wel behoefte aan. Al kan het heel goed zijn dat ik als boven-de-rivierenkatholiek maar wat uit mijn nek klets – hetgeen kan worden geïnterpreteerd als onbedoelde vorm van zelfspot en langs die weg toch weer adequaat.

Na de zelfspot komt het serieuze equivalent ervan: spijt. Onder ogen zien wat we maar blijven doen terwijl we dat niet zouden moeten doen. Onder ogen zien waar we ons juist aan vastgrijpen nu we toch zouden moeten hebben ontdekt dat we niet gered worden door dat waaraan we ons kunnen vastgrijpen, maar door dat wat ons vastgrijpt: Gods betrokkenheid en genade. Hiervoor is komende week met Aswoensdag de ruimte. Wij herinneren dan onszelf en elkaar eraan dat we uit stof zijn gemaakt, tot stof zullen terugkeren, maar geroepen zijn om uit stof weer op te staan. Als teken hiervan verbranden we de palmtakjes die vorig jaar met Palmzondag gewijd zijn. Ze hebben op verschillende plaatsen in onze huizen het leven van het afgelopen jaar vergezeld, als tekenen van Gods aanwezigheid en van de hoop die deze impliceert. Wij verbranden ze in het geloof dat deze hoop met Pasen vernieuwd wordt. Wij worden geroepen ons opnieuw naar God en diens liefde te keren en God keert zich hernieuwd tot ons. Het is altijd al de hoop op die liefde waarvan wij leven, maar we zijn ons daar door de COVID-19 pandemie des te sterker van bewust geworden. Maar weten we, willen we leren hoe te leven vanuit dat bewustzijn? Alleen dan kan iets van deze hoop en deze liefde ook anderen aansteken.

Oude palmtakjes kunnen tot en met dinsdagmiddag worden ingeleverd op de pastorie of gedeponneerd worden in een mand in de Mariakapel. De viering van Aswoensdag kan niet worden bijgewoond, maar is via onze website te zien vanaf 19:00 uur. Na afloop kan wie wil naar de kerk komen om as opgelegd te krijgen, tot ongeveer 20.30 uur. Vanwege de pandemie kunnen wij geen askruisje op het voorhoofd tekenen, maar strooien wij wat as op het hoofd. Ieder is van harte welkom, maar wordt wel gevraagd een mondkapje te dragen.

Erik Borgman, lekenDominicaan
voorzitter van de programmaraad van het Huis van Dominicus